

36.

Katalog:

Berilo2, str.36

- balada
- pripovedne in dramatične prvine: dialog in monolog

ANTON AŠKERC: MEJNIK

Vsebina:

Martin se je po dobri kupčiji na sejmu, kjer je prodal nekaj volov, vračal domov. Šel je skozi gozd, kjer naj bi strašilo. Martin se je spodbujal, naj ga ne bo strah, saj je včasih pri vojaki cel noč stal na straži. Ko pa je prišel do gozda, je nenadoma iz teme zaslišal glas. Duh se je izpovedoval, saj je, ko je bil še živ, premaknil mejnik za dva sežnja na sosedovo stran. In zdaj to breme nosi s seboj. Kar naenkrat pa se je zablistalo in Martin je zagledal prd seboj soseda Vida, ki je na ramah nosil mejnik. Martin jo je hitro popihal domov. Naslednje jutro pa je izvedel, da je ponoči umrl njegov mejaš - sosed Vid.

Na videz gre za grozljivo balado, kakršno so gojili na koncu 18. stoletja nemški predromantični pesniki. Vendar je dogajanje v Mejniku dvoumno, ker ne vemo, ali gre za resničen dogodek ali za pijančev privid. Prva možnost bi bila romantična, druga pa kaže na večjo bližino realizma. Ta možnost je verjetnejša, saj tudi motiv boja za zemljo opozarja na stvarne življenjske razmere. Kljub temu je baladna zvrst v tej pesmi še zmeraj povezana z romantičnim izročilom, sodobno kmečko življenje se še zmeraj prikazuje s pomočjo ljudske domišljije, pripovedk in vraž.

Pripovedne in dramatične prvine: dialog in monolog

Balada je nastala v Provansi in je bila v srednjem veku v Franciji in Italiji lirska ljudska plesna pesem v stalni obliki. Iz Francije je naprej našla pot na Škotsko. Iz lirske pesmi se je preoblikovala v lirsko-epsko in ustvarila tip tako imenovane severnjaške ali nordijske balade. Opevala je junaške boje iz angleške zgodovine ali kakšne družinske žaloigre. Pozneje se je začela širiti tudi po drugih deželah in se je že spreminjala.

Vrste balad:

- **romantična balada** je lirsko-epska pesem romantičnega značaja, ima živo dramatsko zgodbo; junaku nasprotujejo neznane mračne sile in lastna strast;
- **realistična balada** je izrazito epska pesem, posredovanje nadnaravnih sil ni nujno; dostikrat ga nadomesti ideja;
- **moderna balada** je izrazito lirska pesem, ne učinkuje več z dogajanjem, ampak le še z občutjem.